

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
КАФЕДРА МОВОЗНАВСТВА ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора з
науково-педагогічної та
навчально-методичної роботи

Т. М. Марченко

«30» серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ТА ЕТИКА СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Українська мова і література
Додаткова спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія

Дніпро – 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методика та етика сучасних наукових досліджень**» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання денної форми здобуття освіти освітньо-професійної програми **Середня освіта (Українська мова і література). Психологія.**

«**Методика та етика сучасних наукових досліджень**» належить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін. Мова навчання – українська.

Розробник:

Габідулліна А. Р., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри мовознавства та російської мови

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри мовознавства та російської мови
Протокол № 11 від «28» червня 2022 р.

Завідувач кафедри мовознавства
та російської мови

доц. О.Л. Колесніченко

Схвалено Науково-методичною радою Горлівського інституту іноземних мов
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Голова

проф. Т. М. Марченко

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	7
3. Очікувані результати	8
4. Програма навчальної дисципліни.....	10
5. Структура навчальної дисципліни.....	12
6. Зміст навчальної дисципліни.....	20
6.1. Теми лекцій.....	20
6.2. Теми практичних занять.....	20
7. Самостійна робота.....	21
8. Методи навчання.....	22
9. Методи контролю.....	22
10. Засоби діагностики та успішності навчання.....	22
11. Розподіл балів, які отримують здобувачі.....	22
12. Зміст лінгвістичної підготовки до заліку.....	22
13. Критерії оцінювання.....	24
14. Шкала оцінювання.....	26
15. Рекомендована література.....	27
16. Зміни та доповнення.....	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Однією з ключових проблем загального мовознавства є проблема методології. Відомо, що будь-яка галузь людського пізнання повинна мати поряд з об'єктом і предметом вивчення певні дослідницькі методи. Лінгвістика протягом історії свого розвитку створила власні (спеціальні) методи. Як правило, зміна наукової парадигми супроводжується відкриттям нового методу дослідження. Кожен метод виділяє такий аспект мови у якості об'єкта дослідження, який визначається найважливішим у цій теорії мови.

«Методика та етика сучасних наукових досліджень» - це комплексна дисципліна, яка містить опис та обґрунтування сучасних лінгвістичних методів досліджень. Предметом є наука як система знань, методологія наукової творчості, загальні та спеціальні методи лінгвістичних досліджень, організаційні основи та інформаційне забезпечення наукового дослідження, забезпечення наочності представлення результатів роботи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є наука як сфера людської діяльності, теорія наукових досліджень, сучасний науковий дискурс, знання яких дає можливість оволодіти основами методології та методики науково-дослідницької діяльності.

Базовими знаннями для вивчення цього предмету є увесь блок мовознавчих дисциплін бакалаврату: теоретична фонетика, теоретична граматики, лексикологія, стилістика та історія іноземної та рідної мови, оскільки методологія мовознавчих досліджень спирається на термінологічний апарат та достатній загальний рівень знань загальної лінгвістики. Водночас, ця дисципліна інкорпорує наявні знання про кожен окремий рівень у динамічну системну модель прикладного спрямування, яка дозволяє виміряти й описати природу мови, а також демонструє міждисциплінарні зв'язки мовознавства з усіма сферами наукового пошуку.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Методика та етика сучасних наукових досліджень» є продовженням дисципліни «Основи наукових досліджень», що вивчається студентами під час опанування програми бакалаврської підготовки. В рамках магістерського курсу навчальна дисципліна «Методика та етика сучасних наукових досліджень» взаємопов'язана з написанням науково-дослідної магістерської дисертації.

Програма передбачає формування ключових компетенцій, а саме: навчальної, розвиваючої, інтелектуальної, організаційної тощо, що сприяє розвитку високоосвіченої особистості та її повноцінній самореалізації в сучасному житті.

Навчальний план навчальної дисципліни «Методика та етика сучасних наукових досліджень» розраховано на 90 годин/ 3,0 кредити ECTS., з яких: аудиторні – 36 год., із них: лекції – 20 год., практичні – 16 год.; самостійні – 54 год.

Наприкінці семестру здобувачі складають диференційний залік.

Програма навчальної дисципліни «Методика та етика сучасних наукових досліджень» складається з 2 змістових модулів:

ЗМ №1. Сучасна лінгвістика: історія, стан, перспективи розвитку.
Ключові поняття лінгвометодології.

ЗМ №2. Методи дослідження.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й (1)	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
Загальна кількість годин: 90		1-(й)	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістр)	Лекції	
		20 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	__ год.
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид контролю: диф.залік			
Пререквізити: загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Вступ до мовознавства»; «Аналіз художнього тексту. Жанри та стилі»; «Основи наукових досліджень»; «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі»; «Сучасні теорії мовленнєвої комунікації»).			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є 1) поглиблення знань магістрантів у різних сферах сучасного науково-лінгвістичного знання; 2) ознайомлення з методами, підходами, інструментарієм, метамовою новітніх мовознавчих дисциплін: лінгвокультурології, лінгвокогнітології, лінгвокомунікативістики, дискурсології тощо; 3) формування навичок пов'язування теоретичних знань з практикою лінгвістичного аналізу емпіричних мовних фактів; 4) розвиток креативних здібностей магістрантів; 5) розвиток вмінь адекватної інтерпретації наукового дискурсу.

Завдання:

- ознайомити з новими галузями мовознавства, що отримали поширення протягом останніх десятиліть;
- висвітлити характеристику головних напрямків лінгвістики у новій парадигмі знання;
- ознайомити із категорійно-понятійним апаратом лінгвометодології;
- навчити студентів аналізувати ключові проблеми та спірні питання лінгвістичних дисциплін у сучасній науковій парадигмі;
- висвітлити методологічні засади сучасного мовознавства, пізнавальні настанови, принципи і процедури дослідницької діяльності.

За підсумками вивчення курсу магістранти повинні **знати**:

- нові галузі та напрямки сучасної лінгвістики та їх онтологічні характеристики;
- панівні тенденції у сучасному світовому мовознавстві та перспективи його подальшого розвитку;
- основні категорії та поняття лінгвометодології;
- основні пізнавальні настанови та принципи дослідницької діяльності у сучасному мовознавстві. **вміти**:
  - орієнтуватися у парадигмальному просторі сучасної науки про мову;
  - аналізувати ключові проблеми та спірні питання основних галузей сучасної лінгвістики;
  - здійснювати самостійний аналіз актуальних мовознавчих проблем;
  - застосовувати на практиці методи, процедури та прийоми сучасного мовознавства.

Магістранти повинні **вміти**:

- оцінювати існуючі лінгвістичні прийоми і методи з точки зору їх адекватності досліджуваному об'єкту; вибудовувати логіку наукового дослідження з урахуванням існуючої наукової методології; володіти: практичним досвідом аналізу мовних і мовленнєвих явищ, необхідне для написання наукових робіт з лінгвістики;
- вміти співвідносити підходи різних лінгвістичних шкіл, їх метамову і методик, розбиратися в різних формальних способи представлення результатів; розробляти власні програми і методики розв'язання лінгвістичних задач; володіти методами і методиками пошуку, аналізу

та обробки наукових даних; навичками роботи з лінгвістичними енциклопедіями, довідниками та словниками різних типів; володіти мас-медійними, мультимедійними, інтернет-технологіями;

- вміти критично аналізувати та оцінювати результати теоретичних і емпіричних лінгвістичних досліджень, проводити експертизу, аналіз, прогнозування; володіти базовими діахронного та синхронного аналізу мовних явищ з метою розуміння механізмів функціонування і тенденцій розвитку мови.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

Загальні:

- здатність до генерування нових ідей (креативність), виявлення та розв’язання проблем, ініціативності та підприємливості;
- здатність до міжособистісної взаємодії, ефективної комунікативної діяльності, роботи в команді та автономно;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання в практичних ситуаціях, здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній і науковій діяльності;
- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним;
- здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети;
- здатність діяти на основі етичних принципів та норм, мультикультурності, недискримінаційного підходу в освіті;
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові:

- вільне володіння категоріально-понятійним інструментарієм у галузі філологічної, методичної науки для використання у професійній діяльності;
- здатність використовувати досягнення сучасної науки в практиці навчання літератури в закладах освіти; критично осмислювати й доцільно застосовувати сучасні інтерактивні методики й освітні технології навчання літератури; створювати навчально-методичне забезпечення з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду задля якісної організації освітнього процесу в профільних класах старшої школи;
- володіння основами планування, цілепокладання, об’єктивного контролю та моніторингу успішності процесу навчання здобувачів

ЗЗСО старшої школи із пошуком ефективних шляхів їх мотивації до саморозвитку, самовизначення, зацікавленості та усвідомленого ставлення до навчання;

- уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації.

Результати навчання: згідно з вимогами освітньо-професійної програми компетентності здобувач у результаті вивчення курсу повинен:

- уміти планувати освітній процес, прогнозувати його основні показники на основі сучасних теоретичних та методичних знань у галузі педагогіки;
- ефективно використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки та літературознавства;
- моделювати інноваційне освітнє середовище та конструювати зміст, форми, методи та засоби навчання літератури в закладах освіти, використовуючи здоров'язберезувальні методики і технології та на основі екологічної свідомості.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМ №1. Сучасна лінгвометодологія: історія, стан, перспективи розвитку. Ключові поняття лінгвометодології.

Методологія наукових досліджень. Основні поняття. Визначення методології, підходи, методи і методики наукових досліджень. Технологія лінгвістичного дослідження. Етапи наукового дослідження.

Лінгвістика та її об'єкт. Мета лінгвістичних досліджень. Наукові парадигми в мовознавстві.

Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень. Класифікація методів в науці. Рівні наукового пізнання і методи. Емпіричні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження.

Методи лінгвістичної компаративістики. Порівняльно-історичне мовознавство. Етапи становлення та розвитку порівняльно-історичного мовознавства. Основні положення. Зовнішня реконструкція як основний метод порівняльно-історичного мовознавства. Порівняльно-історичне мовознавство на сучасному етапі. Внутрішня реконструкція. Ареальна лінгвістика та її методи.

Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства. Предмет лінгвістичної типології. Цілі і завдання. Види типологічних досліджень. Лінгвістичні універсалиї. Методи типологічного аналізу. Теорія перекладу. Методи дослідження.

Методи структурної лінгвістики. Загальне поняття про структурну лінгвістику. Метод компонентного аналізу. Дистрибутивний аналіз. Метод безпосередніх складових. Трансформаційний аналіз. Породжувальна граматики Н. Хомського. Метод шести кроків Ю.М. Караулова. Метод семантичних відмінків Ч. Філлмора.

Антропоцентрична парадигма в сучасній лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи. Вплив В. Гумбольдта на виникнення і розвиток антропоцентричної парадигми в мовознавстві. Основні принципи сучасного мовознавства. Лінгвокультурологія як наука. Методи лінгвокультурології.

Соціолінгвістика як розділ мовознавства. Основні поняття соціолінгвістики. Напрями досліджень. Методи дослідження.

Психолінгвістика. Нейролінгвістика. Методи дослідження. Історія психолінгвістики. Розділи психолінгвістики. Зв'язок мови і мислення. Нейролінгвістика. Мова і мозок. Етапи породження мовлення. Методи дослідження в психолінгвістиці.

Гендерна лінгвістика. Методи дослідження. Поняття про гендерну лінгвістиці. Стать і гендер. Основні напрямки гендерних досліджень. Гендерні дослідження в соціолінгвістиці. Кроскультурні, етно- і лінгвокультурологічні дослідження. Чоловік і жінка в процесі комунікації. Нейролінгвістичні характеристики гендеру. Гендерні особливості тексту.

Теорія прототипів Е. Рош та Дж. Лакоффа. Когнітивізм. Когнітивна лінгвістика в системі наук. Категоризація та концептуалізація дійсності. Концепт як основне поняття когнітології. Концепт - поняття - значення. Структури уявлення (репрезентації) концепту у свідомості: схема, фрейм, сценарій (скрипт), розумовий образ, картина. Методи когнітивних досліджень.

ЗМ №2. Методи дослідження

Витоки прагмалінгвістики. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів. Теорія мовної гри Л. Вітгенштейна. Теорія мовленнєвих актів Д. Остіна і Д. Серля. Методика аналізу дискурсу в ракурсі теорії мовленнєвих актів. Інтент-аналіз дискурсу.

Методи дискурсивних досліджень. Поняття про дискурс-аналіз. Основні школи вивчення дискурсу. Методи вивчення дискурсу як продукту комунікації: контент-аналіз, метод когнітивного картування, контекстуально-інтерпретаційний метод, метод діалогічної інтерпретації. Методи вивчення дискурсу як процесу: Конверсаційний аналіз, етнографічний метод. Інтеграційна модель дискурс-аналізу Н.К. Кравченко.

Педагогічна лінгвістика. Навчально-педагогічний дискурс (НПД) як різновид форм інституційної взаємодії. Категорії НПД. Жанри навчально-педагогічного дискурсу.

Політична лінгвістика. Методи дослідження. Загальне поняття про політичну лінгвістику. Основні напрямки політичної лінгвістики. Політична комунікація і її різновиди. Стилї. Політичний дискурс. Жанри політичної мови. Мовні засоби організації політичного дискурсу. Концептосфера політичного дискурсу. Стратегії та тактики політичного дискурсу. Методи і методики вивчення політичної комунікації

Комп'ютерна лінгвістика. Загальне уявлення про комп'ютерну лінгвістику. Корпусна лінгвістика.

Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства. Поняття про юридичну дискурсі. Учасники. Функції. Ключові концепти. Стратегії та тактики. Мовленнєві жанри. Мовні особливості. Теорія лінгвістичних експертиз як напрямок юридичної (прикладної) лінгвістики.

Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Всього	у тому числі					Всього	у тому числі				
		л	с	п	інд	с.р.		л	п	лаб	нд	с.р.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Методологія наукових досліджень. Основні поняття. Визначення методології, підходи, методи і методики наукових досліджень. Технологія лінгвістичного дослідження. Етапи наукового дослідження.	4	2				2						
Тема 2. Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень. Класифікація методів в науці. Рівні наукового пізнання і методи. Емпіричні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження	4	2				2						
Тема 3. Методи лінгвістичної компаративістик	4	2				2						

<p>и. Порівняльно-історичне мовознавство. Етапи становлення та розвитку порівняльно-історичного мовознавства. Основні положення. Зовнішня реконструкція як основний метод порівняльно-історичного мовознавства. Порівняльно-історичне мовознавство на сучасному етапі. Внутрішня реконструкція. Ареальна лінгвістика та її методи.</p>											
<p>Тема 4. Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства. Предмет лінгвістичної типології. Цілі і завдання. Види типологічних досліджень. Лінгвістичні універсалії. Методи типологічного аналізу. Теорія перекладу. Методи дослідження.</p>	4	2			2						
<p>Тема 5. Методи структурної лінгвістики. Загальне поняття про</p>	4	2			2						

<p>структурну лінгвістику. Метод компонентного аналізу. Дистрибутивний аналіз. Метод безпосередніх складових. Трансформаційний аналіз. Породжувальна граматика Н. Хомського. Метод шести кроків Ю.М. Караулова. Метод семантичних відмінків Ч. Філлмора.</p>											
<p>Тема 6. Антропоцентрична парадигма в сучасній лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи. Вплив В. Гумбольдта на виникнення і розвиток антропоцентричної парадигми в мовознавстві. Основні принципи сучасного мовознавства. Лінгвокультурологія як наука. Методи лінгвокультурології.</p>	4	2				2					
<p>Тема 7. Соціолінгвістика як розділ мовознавства. Основні поняття соціолінгвістики</p>	4	2				2					

Напрями досліджень. Методи дослідження.												
Тема 8. Психолінгвістик а. Нейролінгвістик а. Методи дослідження. Історія психолінгвістик и. Розділи психолінгвістик и. Зв'язок мови і мислення. Нейролінгвістик а. Мова і мозок. Етапи породження мовлення. Методи дослідження в психолінгвістиці	4	2				2						
Тема 9. Гендерна лінгвістика. Методи дослідження. Поняття про гендерну лінгвістиці. Стать і гендер. Основні напрямки гендерних досліджень. Гендерні дослідження в соціолінгвістиці. Кроскультурні, етно-лінгвокультурологічні дослідження. Чоловік і жінка в процесі комунікації. Нейролінгвістичні характеристики	4	2				2						

гендеру. Гендерні особливості тексту.												
Тема 10. Теорія прототипів Е. Рош та Дж. Лакофф. Когнітивізм. Когнітивна лінгвістика в системі наук. Категоризація та концептуалізація дійсності. Концепт як основне поняття когнітології. Концепт - поняття - значення. Структури уявлення (репрезентації) концепту у свідомості: схема, фрейм, сценарій (скрипт), розумовий образ, картина. Методи когнітивних досліджень	4	2				2						
Разом	40	20				20						

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Витоки прагмалінгвісти ки. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів. Теорія мовної гри Л. Вітгенштейна. Теорія мовленнєвих актів Д. Остіна і Д. Серля.	6		2			4						
--	---	--	---	--	--	---	--	--	--	--	--	--

Методика аналізу дискурсу в ракурсі теорії мовленнєвих актів. Інтент-аналіз дискурсу.											
Тема 2. Методи дискурсивних досліджень. Поняття про дискурс-аналіз. Основні школи вивчення дискурсу. Методи вивчення дискурсу як продукту комунікації: контент-аналіз, метод когнітивного картування, контекстуально-інтерпретаційний метод, метод діалогічної інтерпретації. Методи вивчення дискурсу як процесу: Конверсаційний аналіз, етнографічний метод. Інтеграційна модель дискурс-аналізу Н.К. Кравченко.	6	2			4						
Тема 3. Педагогічна лінгвістика. Навчально-педагогічний дискурс (НПД) як різновид форм інституційної взаємодії.	6	2				4					

Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства. Поняття про юридичну дискурсі. Учасники. Функції. Ключові концепти. Стратегії та тактики. Мовленнєві жанри. Мовні особливості. Теорія лінгвістичних експертиз як напрямок юридичної (прикладної) лінгвістики.	6		2			4					
Тема 7. Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.	6		2			4					
Тема 8. Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.	8		2			6					
Разом	50					34					
Разом	90	20	16			54					

6. Зміст навчальної дисципліни

6.1. Теми лекцій

№ 3/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Лекція 1. Методологія наукових досліджень. Основні поняття.	2
2.	Лекція 2. Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень.	2
3.	Лекція 3. Лінгвістика та її об'єкт. Мета лінгвістичних	2

	досліджень. Наукові парадигми в мовознавстві.	
4.	Лекція 4. Методи лінгвістичної компаративістики. Порівняльно-історичне мовознавство.	2
5.	Лекція 5. Методи структурної лінгвістики	2
6.	Лекція 6. Антропоцентрична парадигма в сучасній лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи.	2
7.	Лекція 7. Соціолінгвістика. Методи дослідження.	2
8.	Лекція 8. Психолінгвістика. Нейролінгвістика. Методи дослідження.	2
9.	Лекція 9. Гендерна лінгвістика. Методи дослідження.	2
10.	Лекція 10 Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства.	2
11.		20

6.2. Теми практичних занять

1.	Практичне заняття №1. Витоки прагмалінгвістики. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів.	2
2.	Практичне заняття №2. Методи дискурсивних досліджень.	2
3.	Практичне заняття №3. Педагогічна лінгвістика	2
4.	Практичне заняття №4. Політична лінгвістика.	2
5.	Практичне заняття №5. Комп'ютерна лінгвістика. Загальне уявлення про комп'ютерну лінгвістику. Корпусна лінгвістика.	2
6.	Практичне заняття №6. Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства.	2
7.	Практичне заняття № 7-8. Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.	2
		16

7. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ З/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Лекція 1. Методологія наукових досліджень. Основні поняття.	2
2.	Лекція 2. Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень..	2
3.	Лекція 3. Лінгвістика та її об'єкт. Мета лінгвістичних досліджень. Наукові парадигми в мовознавстві.	2
4.	Лекція 4. Методи лінгвістичної компаративістики. Порівняльно-історичне мовознавство.	2
5.	Лекція 5. Методи структурної лінгвістики.	2
6.	Лекція 6. Антропоцентрична парадигма в сучасній	2

	лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи.	
7.	Лекція 7. Соціолінгвістика. Методи дослідження.	2
8.	Лекція 8. Психолінгвістика. Нейролінгвістика. Методи дослідження.	2
9.	Лекція 9. Гендерна лінгвістика. Методи дослідження.	2
10.	Лекція 10 Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства.	2
11.	Практичне заняття №1. Витоки прагмалінгвістики. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів.	4
12.	Практичне заняття №2. Методи дискурсивних досліджень.	4
13.	Практичне заняття №3. Педагогічна лінгвістика.	4
14.	Практичне заняття №4. Політична лінгвістика.	4
15.	Практичне заняття №5. Комп'ютерна лінгвістика. Загальне уявлення про комп'ютерну лінгвістику. Корпусна лінгвістика.	4
16.	Практичне заняття №6. Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства.	4
17.	Практичне заняття № 7-8. Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.	10
	Разом	54

8. Методи навчання

- метод усного викладу;
- метод бесіди;
- метод спостереження;
- метод самостійної роботи учнів;
- метод вправ.

9. Методи контролю

- тестові завдання;
- практичні індивідуальні завдання;
- усне опитування;
- контрольні роботи поточного контролю;
- контрольні роботи залікового модуля.

10. Засоби діагностики успішності навчання: засобами діагностики з дисципліни «Методика та етика сучасних наукових досліджень» є навчальні матеріали, які використовуються для перевірки рівня навчальних досягнень магістрантів: тести, картки з завданнями різного ступеня складності,

опрацювання наукової літератури, змісту підручників, магістерська дисертація.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий контроль
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2			
КТ 1	КТ 2	КРЗМ 1	КТ 3	КТ 4	КРЗМ 2	100 Диф. залік
15	15	20	15	15	20	

Кількість КТ – 4 , коефіцієнт КТ – 0,15

Кількість КРЗМ – 2, коефіцієнт КРЗМ – 0,2

12. Зміст лінгвістичної підготовки до заліку

Методологія наукових досліджень. Основні поняття. Визначення методології, підходи, методи і методики наукових досліджень. Технологія лінгвістичного дослідження. Етапи наукового дослідження.

Лінгвістика та її об'єкт. Мета лінгвістичних досліджень. Наукові парадигми в мовознавстві.

Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень. Класифікація методів в науці. Рівні наукового пізнання і методи. Емпіричні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження.

Методи лінгвістичної компаративістики. Порівняльно-історичне мовознавство. Етапи становлення та розвитку порівняльно-історичного мовознавства. Основні положення. Зовнішня реконструкція як основний метод порівняльно-історичного мовознавства. Порівняльно-історичне мовознавство на сучасному етапі. Внутрішня реконструкція. Ареальна лінгвістика та її методи.

Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства. Предмет лінгвістичної типології. Цілі і завдання. Види типологічних досліджень. Лінгвістичні універсалії. Методи типологічного аналізу. Теорія перекладу. Методи дослідження.

Методи структурної лінгвістики. Загальне поняття про структурну лінгвістику. Метод компонентного аналізу. Дистрибутивний аналіз. Метод безпосередніх складових. Трансформаційний аналіз. Породжувальна граматики Н. Хомського. Метод шести кроків Ю.М. Караулова. Метод семантичних відмінків Ч. Філлмора.

Антропоцентрична парадигма в сучасній лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи. Вплив В. Гумбольдта на виникнення і розвиток антропоцентричної парадигми в мовознавстві. Основні принципи

сучасного мовознавства. Лінгвокультурологія як наука. Методи лінгвокультурології.

Соціолінгвістика як розділ мовознавства. Основні поняття соціолінгвістики. Напрями досліджень. Методи дослідження.

Психолінгвістика. Нейролінгвістика. Методи дослідження. Історія психолінгвістики. Розділи психолінгвістики. Зв'язок мови і мислення. Нейролінгвістика. Мова і мозок. Етапи породження мовлення. Методи дослідження в психолінгвістиці.

Гендерна лінгвістика. Методи дослідження. Поняття про гендерну лінгвістику. Стать і гендер. Основні напрямки гендерних досліджень. Гендерні дослідження в соціолінгвістиці. Кроскультурні, етно- і лінгвокультурологічні дослідження. Чоловік і жінка в процесі комунікації. Нейролінгвістичні характеристики гендеру. Гендерні особливості тексту.

Теорія прототипів Е. Рош та Дж. Лакоффа. Когнітивізм. Когнітивна лінгвістика в системі наук. Категоризація та концептуалізація дійсності. Концепт як основне поняття когнітології. Концепт - поняття - значення. Структури уявлення (репрезентації) концепту у свідомості: схема, фрейм, сценарій (скрипт), розумовий образ, картина. Методи когнітивних досліджень.

Витоки прагмалінгвістики. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів. Теорія мовної гри Л. Вітгенштейна. Теорія мовленнєвих актів Д. Остіна і Д. Серля. Методика аналізу дискурсу в ракурсі теорії мовленнєвих актів. Інтент-аналіз дискурсу.

Методи дискурсивних досліджень. Поняття про дискурс-аналіз. Основні школи вивчення дискурсу. Методи вивчення дискурсу як продукту комунікації: контент-аналіз, метод когнітивного картування, контекстуально-інтерпретаційний метод, метод діалогічної інтерпретації. Методи вивчення дискурсу як процесу: Конверсаційний аналіз, етнографічний метод. Інтеграційна модель дискурс-аналізу Н.К. Кравченко.

Педагогічна лінгвістика. Навчально-педагогічний дискурс (НПД) як різновид форм інституційної взаємодії. Категорії НПД. Жанри навчально-педагогічного дискурсу.

Політична лінгвістика. Методи дослідження. Загальне поняття про політичну лінгвістику. Основні напрямки політичної лінгвістики. Політична комунікація і її різновиди. Стилї. Політичний дискурс. Жанри політичної мови. Мовні засоби організації політичного дискурсу. Концептосфера політичного дискурсу. Стратегії та тактики політичного дискурсу. Методи і методики вивчення політичної комунікації

Комп'ютерна лінгвістика. Загальне уявлення про комп'ютерну лінгвістику. Корпусна лінгвістика.

Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства. Поняття про юридичну дискурсі. Учасники. Функції. Ключові концепти. Стратегії та тактики. Мовленнєві жанри. Мовні особливості. Теорія лінгвістичних експертиз як напрямок юридичної (прикладної) лінгвістики.

Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.

13. Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни

100 балів – здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до

протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює лінгвістичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку лінгвістичних явищ, проявляє високу мовну культуру; має навички проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; виконує аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень в галузі мовознавства.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує лінгвістичну інформацію, може назвати основні лінгвістичні школи та напрями, коректно формулювати наукову проблему та дослідницькі завдання, визначає актуальність та новизну наукової роботи; відбирає необхідну інформацію і фактичний матеріал для підготовки та проведення дослідження відповідно до поставленої мети та визначених завдань; умотивовано обирає та застосовує спеціальні й загальнонаукові методи для проведення наукового дослідження.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання навчальної проблеми, виявляє розуміння мовних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує лінгвістичні явища і процеси, встановлює синхронність; володіє здатністю аналізу та порівняння результатів досліджень вітчизняних й іноземних дослідників з обраної тематики; може назвати основні лінгвістичні школи та напрями, коректно формулювати наукову проблему та дослідницькі завдання, визначає актуальність та новизну наукової роботи; відбирає необхідну інформацію і фактичний матеріал для підготовки та проведення дослідження відповідно до поставленої мети та визначених завдань; умотивовано обирає та застосовує спеціальні й загальнонаукові методи для проведення наукового дослідження.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, виконує аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень в галузі мовознавства; порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює мовні явища та діяльність науковців, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, умотивовано обирає та застосовує спеціальні й загальнонаукові методи для проведення наукового дослідження; може назвати більшість мовознавчих робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення лінгвістичних шкіл та напрямів, аналізує мовні факти, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ними у межах теми,

узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину наукових джерел, може назвати п'ять-шість мовознавчих робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, може назвати до п'яти робіт з мовознавства.

70 балів – здобувач в цілому відтворює мовний матеріал теми, може дати стисло характеристику лінгвістичного явища, загалом правильно вживає лінгвістичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей мовного процесу, визначає три - чотири лінгвістичних джерела, може назвати дві-три мовознавчі роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача аналізує мовні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві мовознавчі роботи.

60 балів – здобувач має загальне уявлення про методи наукових досліджень, може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення лінгвістичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні лінгвістичні школи та напрями, здатен визначити один-два мовознавчих джерела, мовний аналіз відсутній.

59 - 35 балів – здобувач не має загального уявлення про методи наукових досліджень, але вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати мовні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про мовне явище, не вміє порівнювати мовні факти та діяльність учених, володіє матеріалом на рівні окремих відповідь складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом лінгвістичного матеріалу, здобувач не має загального уявлення про методи наукових досліджень, може назвати одну-дві мовознавчі школи.

14. Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень студентів ВНЗ, національна та ECTS:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	екзамен	залік	
90-100	Відмінно	зараховано	A
82–89	Добре		B
75–81			C
67–74	Задовільно		D

60–66			E
35–59	Незадовільно	не зараховано	FX
1–34			F

15. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

15.1. Основна література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 344 с.
2. Габідулліна А.Р., Колесніченко О.Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень: навчальний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2019. 322 с.
3. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк: ДонНУ, 2006. 338 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник для вузів. К.: Кондор, 2003. 189 с.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
6. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: посібник для вузів. К.: Академвидав, 2004. 208 с.

15.2. Додаткова література

1. Белова А.Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у ХХІ столітті. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. К.: Логос, 2006. № 1. С. 22- 32.
2. Кочерган М.П. Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 24-29
3. Сахарчук Л.І. Методологія комунікативних досліджень. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2006. 214 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
5. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
6. Слухай Н.В. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні: навч. посібник. К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка. 184 с.